МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. Н. КАРАЗІНА

Методичні рекомендації для самостійної роботи студентів за навчальною дисципліною

«Література як простір міжкультурної комунікації»

рівень вищої освіти	другий (магістерський) рівень
спеціальність	В11 Філологія
освітня програма	Англійська мова та література і переклад та друга іноземна мова; Німецька мова та література і переклад та англійська мова; Французька мова та література і переклад та англійська мова; Переклад (китайська та англійська мови); Усний переклад і міжкультурна комунікація (англійська та друга західноєвропейська мова).
спеціалізація	В11.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша-англійська; В11.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша-німецька; В11.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша-французька; В11.065 Східні мови та літератури (переклад включно), перша-китайська.

Методичні рекомендації схвалено
на засіданні кафедри романо-германської філології
Протокол від “26” серпня 2026 року № 1
Завідувач кафедри романо-германської філології
_____ Ірина ХОЛМОГОРЦЕВА
Методичні рекомендації погоджено науково-методичною
комісією факультету іноземних мов
Протокол від “26” серпня 2026 року № 7

Голова науково-методичної комісії
факультету іноземних мов _____ Анна КОТОВА

Харків – 2026

Загальні положення щодо організації самостійної роботи студентів. Самостійна робота студентів є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних дисциплін і регламентується «Положенням про організацію освітнього процесу у Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна».
Університет має забезпечувати для осіб, які навчаються, професійну підготовку на рівні кращих університетів світу, формування необхідних фахових і загальних компетентностей, зокрема: *вміння самостійно навчатися і критично мислити*
Самостійна робота включає: опрацювання навчального матеріалу, виконання індивідуальних завдань, науково-дослідну роботу.
Навчальний час, відведений на самостійну роботу студента денної та заочної форми навчання, регламентується навчальними планами та робочими навчальними планами.
Зміст самостійної роботи визначається робочою програмою навчальної дисципліни, методичними матеріалами, завданнями та вказівками науково-педагогічного працівника.
Методичні матеріали для самостійної роботи студентів повинні передбачати можливість проведення самоконтролю з боку студента. Для самостійної роботи рекомендується відповідна наукова та професійна монографічна і періодична література.
Контроль засвоєння навчального матеріалу дисципліни, віднесеного на самостійну роботу, є обов'язковим. Форми контролю визначаються робочою програмою навчальної дисципліни і можуть включати виконання контрольних робіт, включених до навчального плану, курсових робіт, індивідуальних завдань, тестів, розрахунково-графічних робіт, рефератів, винесення самостійно засвоєного матеріалу на підсумковий семестровий контроль (разом з матеріалом, що вивчався при проведенні аудиторних навчальних занять) тощо.

Зміст та організація самостійної роботи студентів за навчальною дисципліною «Література як простір міжкультурної комунікації».

Розподіл годин для самостійної роботи по темах

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Історико-літературні та теоретичні засади	8	8
2	Тема 2. Сучасна франкомовна та німецькомовна література	8	10
3	Тема 3. Сучасна британська література та література країн Північної Америки	6	10
4	Тема 4. Сучасна іспаномовна література	8	10
5	Тема 5. Сучасна література країн Азії	8	10
6	Тема 6. Транскультуралізм як ознака сучасного літературного дискурсу	6	6
7	Тема 7. Цивілізаційна криза. Я/Інший	8	10
8	Тема 8. Літературне картографування	6	10
9	Тема 9. Гастрономічний дискурс	8	10
	Усього	**66**	**84**

Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин (дф/зф)
	Розділ 1	

1	Робота з конспектом і підручником, ознайомлення з поняттями і літературними текстами за Темою 1 та їхній аналіз.	8/8
2	Робота з конспектом і підручником, ознайомлення з поняттями і літературними текстами за Темою 2 та їхній аналіз.	8/10
3	Робота з конспектом і підручником, ознайомлення з поняттями і літературними текстами за Темою 3 та їхній аналіз. Підготовка до практичного заняття 1 (денна форма).	6/10
4	Робота з конспектом і підручником, ознайомлення з поняттями і літературними текстами за Темою 4 та їхній аналіз.	8/10
5	Робота з конспектом і підручником, ознайомлення з поняттями і літературними текстами за Темою 5 та їхній аналіз.	8/10
6	Робота з конспектом і підручником, ознайомлення з поняттями і літературними текстами за Темою 6 та їхній аналіз. Підготовка до практичного заняття 2 (денна форма). Підготовка до практичного заняття (заочна форма).	6/6
7	Робота з конспектом і підручником, ознайомлення з поняттями і літературними текстами за Темою 7 та їхній аналіз.	8/10
8	Робота з конспектом і підручником, ознайомлення з поняттями і літературними текстами за Темою 8 та їхній аналіз. Підготовка до практичного заняття 3 (денна форма).	6/10
9	Робота з конспектом і підручником, ознайомлення з поняттями і літературними текстами за Темою 9 та їхній аналіз.	8/10
	Усього	66/84

Правила використання штучного інтелекту

Правила використання ШІ регламентуються **Політикою Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна щодо використання штучного інтелекту**

Політика декларує застосування в Університеті трирівневої класифікації моделей використання ШІ.

5.2.1. Модель «ШІ заборонено» – види діяльності, що вимагають демонстрації базових когнітивних навичок, пам'яті, миттєвого аналізу без допомоги технологій (зокрема усні опитування, аудиторні контрольні роботи, іспити тощо).

5.2.2. Модель «ШІ як асистент» – дозволяється використання ШІ для визначення предметної області, покращення граматики, структурування плану, пошуку літератури (з верифікацією). Фінальний текст/продукт створюється суб’єктом використання ШІ.

5.2.3. Модель «ШІ як інструмент» – види діяльності, що передбачають обов'язкове використання ШІ (наприклад, порівняння відповідей різних моделей, генерація коду з подальшою оптимізацією, створення зображень тощо).

6.1. У освітній діяльності (для здобувачів вищої освіти) рекомендується:

− використання ШІ для отримання пояснень складних концепцій, самоперевірки знань за допомогою тестів, пошуку логічних прогалин в аргументації або аналізу помилок (протягом годин, відведених на самостійну роботу у рамках опанування навчальної дисципліни);

− застосування генеративних моделей для реферування ідей, тем для есе чи презентацій, удосконалення структури майбутньої роботи, але не для написання фінального тексту роботи;

− використання інструментів ШІ для перекладу та аналізу наукових матеріалів іноземними мовами, що сприяє глибшому дослідженню теми та розширенню джерельної бази;

− зберігання (архівування) історії запитів (промптів) до моменту оцінювання для забезпечення підтвердження на вимогу викладача власного авторського внеску та самостійності виконання завдання.

Вимоги до студентів:

1) Підготовка до лекцій, робота з конспектом та рекомендованою літературою здійснюються на постійній основі із залученням конспекту лекцій та джерел основної рекомендованої літератури.

2) Ознайомлення з теоретичними та методологічними засадами навчальної дисципліни здійснюється на постійній основі із джерел додаткової рекомендованої літератури та літератури за власним вибором здобувача.

Форми контролю та критерії оцінювання. Завдання, винесені на самостійну роботу студентів, внесені до критеріїв та шкали оцінювання роботи студентів на підсумковому контролі та протягом семестру.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Денна форма

Бали за роботу в семестрі					Залікова робота	Сума
Розділ 1				Разом		
Активна участь у практичному занятті 1	Активна участь у практичному занятті 2	Активна участь у практичному занятті 3	Самостійна робота (письмове есе)	60	40	100
15	15	15	15			

Заочна форма

Бали за роботу в семестрі			Залікова робота	Сума
Розділ 1		Разом		
Активна участь у практичному занятті	Самостійна робота (письмове есе)	60	40	100
30	30			

Для допуску до складання підсумкового контролю (заліку) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 30 балів з навчальної дисципліни під час участі в практичних заняттях та при виконанні завдання самостійної роботи.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Критерії оцінювання:

Оцінювання складається з двох компонентів: (1) робота в семестрі (60 балів); (2) залік (40 балів)

Денна форма

(1). Робота в семестрі. Здобувач вищої освіти отримує бали за активну участь у практичних заняттях (3*15, 45 балів) і за виконання письмового завдання самостійної роботи (15 б.).

Критерії оцінювання активної участі на практичних заняттях:

Аспект	Максимально можлива кількість балів
Повнота розкриття теми: аналіз, порівняння і критичне узагальнення, наукових підходів	3
Адекватність наведених прикладів	3
Аргументованість, логічність й послідовність відповіді, адекватне використання термінології науки; переконливість викладу	3
Адекватне використання обраної для аналізу літературного явища літературознавчої методології	3
Адекватне використання обраної для аналізу ілюстративного літературного тексту літературознавчої методології	3
Разом	15

Критерії оцінювання завдання самостійної роботи (письмове есе, обсяг – мінімум 5000 знаків) відповідно до однієї з тем курсу, подається на платформу Moodle і оцінюється викладачем за такими критеріями:

Аспект оцінювання письмового есе	Максимально можлива кількість балів
Повнота розкриття теми: аналіз, порівняння і критичне узагальнення, наукових підходів; знання сучасної літературознавчої методології, у т.ч. новітньої	3
Адекватність емпіричного матеріалу	3
Достовірність, логічність і аргументованість висновків	3
Оформлення тексту і списку літератури із дотриманням бібліографічних стандартів, визнаних МОН України	3
Академічна доброчесність і відсутність запозичень	3
Разом	15

Заочна форма

(1). Робота в семестрі. Здобувач вищої освіти отримує бали за активну участь у практичному занятті (1*30, 30 балів) і за виконання письмового завдання самостійної роботи (30 б.).

Критерії оцінювання активної участі на практичних заняттях:

Аспект	Максимально можлива кількість балів
Повнота розкриття теми: аналіз, порівняння і критичне узагальнення, наукових підходів	6
Адекватність наведених прикладів	6
Аргументованість, логічність й послідовність відповіді, адекватне використання термінології науки; переконливість викладу	6

Адекватне використання обраної для аналізу літературного явища літературознавчої методології	6
Адекватне використання обраної для аналізу ілюстративного літературного тексту літературознавчої методології	6
Разом	30

Критерії оцінювання завдання самостійної роботи (письмове есе, обсяг – мінімум 5000 знаків) відповідно до однієї з тем курсу, подається на платформу Moodle і оцінюється викладачем за такими критеріми:

Аспект оцінювання письмового есе	Максимально можлива кількість балів
Повнота розкриття теми: аналіз, порівняння і критичне узагальнення, наукових підходів; знання сучасної літературознавчої методології, у т.ч. новітньої	6
Адекватність емпіричного матеріалу	6
Достовірність, логічність і аргументованість висновків	6
Оформлення тексту і списку літератури із дотриманням бібліографічних стандартів, визнаних МОН України	6
Академічна доброчесність і відсутність запозичень	6
Разом	30

Студент, який має документально підтверджену (сертифікат, свідоцтво, тощо) неформальну освіту з навчальної дисципліни, може отримати повне або часткове перезарахування матеріалу наступного семестру (Роботу за семестр) за умови дотримання процедури, визначеної Положенням Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

Здобувачі вищої освіти мають право на визнання **результатів неформальної освіти**, якщо її зміст і результати відповідають меті та результатам навчання дисципліни «Англо-американська література в культурному просторі України».

Результати неформального навчання можуть бути визнані за наявності підтверджуючих документів (сертифікатів, довідок, описів навчальних програм), якщо вони засвідчують досягнення результатів навчання, співвідносних із цілями курсу.

Прикладами релевантної неформальної освіти можуть бути:

● онлайн-курси (Coursera, Prometheus тощо) за тематикою дисципліни «Англо-американська література в культурному просторі України».

● участь у сертифікованих тренінгах і семінарах з відповідної тематики;

● сертифіковані програми за темами дисципліни «Англо-американська література в культурному просторі України».

проведені міжнародними організаціями чи університетами.

Процедура визнання результатів неформальної освіти здійснюється відповідно до **Порядку визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, в Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна.** Рішення ухвалюється комісією факультету на підставі поданого пакета документів від здобувача освіти.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для заліку
90 – 100	

70-89	зараховано
50-69	
1-49	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

Зарубіжна література межі XIX-XX та XX століття: підручник. Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2023. 1357 с.

Допоміжна література

1. Криворучко С. К. Література країн Західної Європи межі XX – XXI століття : підручник. К. : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2016. 248 с.
2. Давиденко Г. Й. Історія новітньої зарубіжної літератури: Навч. посібник / Давиденко Г. Й., Чайка О. М., Кушнарьова М. О. К.: Центр учбової літератури, 2008. 274 с.
3. Ковбасенко Ю. І. Масова та елітарна література XXI століття: парадигми, трансформації, поетика: монографія. Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2022. 240 с.
4. Сучасний американський роман (кінець XX – початок XXI. Одеса : Видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2024. 68 с.
5. Висоцька Н. О. Література США межі XX–XXI століть у світлі мультикультурних та транснаціональних студій: монографія. Київ: Видавничий центр КНЛУ, 2021. 360 с.
6. Шаргова О. В. Сучасна британська проза (1990–2020-ті рр.): дискурсивні практики та жанрова динаміка: навчальний посібник. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2023. 196 с.
7. Мацевко-Бекерська Л. В., Яремчук О. М. Франкомовний літературний процес XX–XXI століть: від екзистенціалізму до постмодерністських та постколоніальних візій: навчально-методичний посібник. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2022. 180 с.
8. Сатиго І. Леопольд Седар Сенгор: творець нового типу мовлення. Чернівці: ЧНУ імені Юрія Федьковича, 2015. 375 с.
9. Путівцева Н. К. Проблематика мартиніканської та антильської самобутності у творчості Едуара Ґліссана. Харків, 2019. 258 с.
10. **Черкашина Т.,** Юрченко В. Геопоетика Святої Землі в романі Е.-Е. Шмітта «Le défi de Jérusalem». *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія.* 2024. Вип. 69. Т. 1. С. 154-158.
11. **Черкашина Т.,** Нестеренко О. Подорож як відкриття себе справжнього в романі Еріка-Емманюеля Шмітта «Ніч вогню». *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2024. Вип. 71. Т. 3. С. 177-182.
12. **Cherkashyna T.** Narrative Particularities of Contemporary Literary Biofiction: The Author's Play with Form and Substance. *Astraea*. 2026. 7 (1). P. 12-36. https://doi.org/10.34142/astraea.2026.7.1.01
13. Черняк Ю. В. Німецькомовний роман межі XX–XXI століть: концептосфера, поетика, жанрові модифікації: монографія. Львів: ПАІС, 2021. 312 с
14. Макаренко О. М. Іспаномовний роман XXI століття: між магічним реалізмом, деструкцією та неоісторизмом: монографія. Одеса: Астропринт, 2022. 228 с.
15. Hennigfeld U. Spanish and Latin American Literature in the 21st Century: Transnational and Transcultural Dynamics. Berlin; Boston: De Gruyter, 2023. 310 p.
16. Клименко О. О. Сучасні літератури Східної Азії (Японія, Китай, Корея): глобалізаційні виклики та національна ідентичність: навчальний посібник. Київ: Видавничий дім «Дмитро Бураго», 2022. 216 с.
17. Thornber K. Global East Asian Literatures and the Contemporary World. Ann Arbor: University of Michigan Press, 2022. 288 p.

18. Хома В. І. Поетика ідентичності у творчості Філіпа Майкла Ондатже: транскультурний дискурс: дис. ... канд. філол. наук / за ред. проф. Л. В. Мацевко-Бекерської. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2024. 235 с.
19. Dagnino A. Transcultural Writers and Novels in the Age of Global Mobility. New York; London: Routledge, 2021. 242 p.
20. Мельник Л. П. Концепт «Іншого» в художньому дискурсі зарубіжної літератури межі XX–XXI століть: монографія. Дніпро: Ліра, 2022. 264 с.
21. Бовсунівська Т. В. Екзистенційні та цивілізаційні кризи у дзеркалі сучасної світової літератури: монографія. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2023. 304 с.
22. Ткачук М. П. Геопоетика та літературне картографування сучасного роману: теоретичні та прикладні аспекти: монографія. Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2022. 210 с.
23. Tally R. T. Jr. Spatiality, Geocriticism, and Literary Cartography. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2021. 220 p.
24. Павленко І. В., Петренко О. С. Гастрономічний дискурс у художній літературі XX–XXI століть: семантика, поетика, функціонал: навчальний посібник. Запоріжжя: ЗНУ, 2023. 172 с.
25. Piatti-Farnell L. Food, Literature, and Cultural Discourse in the 21st Century. London: Bloomsbury Academic, 2022. 256 p.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. The Future of the Novel by Warren Adler: http://www.huffingtonpost.com/warren-adler/the-future-of-the-novel_b_1924195.html?view=screen
2. Fiction Subgenres: http://blog.reuts.com/tag/fiction-subgenres/
3. The Subgenres of Romance by Anne M. Marble: http://www.writing-world.com/romance/romgenres.shtml
4. Subgenres of Romance: http://kisawhipkey.com/2013/08/15/falling-in-love-with-the-subgenres-of-romance/
5. Defining Fantasy Subgenres: http://kisawhipkey.com/2013/05/24/dark-and-urban-and-contemporary-oh-my-defining-fantasy-subgenres/
6. Mashpedia, the REAL-TIME Encyclopedia. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.mashpedia.com/
7. Дистанційний курс «Література як простір міжкультурної комунікації» (розробник Тетяна ЧЕРКАШИНА) https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=9776